

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення семінарських та практичних занять

з навчальної дисципліни

«Бізнес-етика та соціальна відповідальність»

для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
усіх форм навчання

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 16.02.2023 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2023

Бізнес-етика та соціальна відповідальність: методичні вказівки до проведення семінарських та практичних занять з навчальної дисципліни для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-кваліфікаційного рівня магістр усіх форм навчання / укл. Н.І. Шиян. – Харків: НТУ «ХПІ», 2023. – 40 с.

Укладач: Н.І. Шиян

Рецензент: Т.О. Кобелева

Кафедра менеджменту

ВСТУП

Країни світу розширюють сприйняття суспільством бізнесу не лише з погляду його прибутковості, а й ціни та наслідків отримання прибутку, внаслідок чого склад механізму функціонування суб'єктів господарської діяльності доповнюється соціальним і екологічним елементами. Між тим, незважаючи на стрімке поширення соціальної відповідальності бізнесу в країнах світу, насамперед у високорозвинутих країнах, в Україні потрібним є більший акцент на розгляд даної проблеми, зокрема із точки зору науково-методичних засад, адаптації існуючих стандартів і моделей соціальної відповідальності до вітчизняних умов задля подальшого формування концепції соціальної відповідальності на рівні як держави, так і на рівні корпоративних структур.

Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Бізнес-етика та соціальна відповідальність» складені у відповідності з навчальним планом та робочою програмою вивчення дисципліни. Метою даної методичної розробки є висвітлення змісту практичних занять у розрізі тем передбачених робочою програмою навчальної дисципліни «Бізнес-етика та соціальна відповідальність» та надання студентам рекомендацій до кожного заняття для поглиблення знань з даної дисципліни.

У даних методичних вказівках наведено зміст практичних занять з навчальної дисципліни. Кожна тема практичного заняття супроводжується стислими методичними рекомендаціями, переліком питань для обговорення лекційного матеріалу та самостійної роботи, тестовими завданнями, списком рекомендованої літератури.

Перелік тем практичних занять з навчальної дисципліни «Бізнес-етика та соціальна відповідальність» для студентів денної та заочної форми навчання наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1. - Перелік тем практичних занять з навчальної дисципліни
«Бізнес-етика та соціальна відповідальність» для студентів денної та заочної
форми навчання

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Сутність етики бізнесу і соціальної відповідальності	4	2
Тема 2. Методичні положення аналізу та оцінки етики бізнесу та соціальної відповідальності	4	2
Тема 3. Організація впровадження етики бізнесу	4	2
Тема 4. Етика бізнесу та соціальна відповідальність на мікрорівні	4	
Тема 5. Етика бізнесу і соціальної відповідальності на макро- і світовому рівні	4	
Тема 6. Соціальна відповідальність партнерів у сфері зайнятості	4	
Тема 7. Екологічний напрям соціальної відповідальності	4	
Тема 8. Соціальне партнерство в системі соціальної відповідальності	4	
Разом	32	

Тема 1. Сутність етики бізнесу і соціальної відповідальності

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Виконання практичних завдань і ситуацій.
4. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмій та навичок стосовно сутності, принципів, концепцій етики бізнесу, соціальної відповідальності, зокрема соціальної відповідальності інститутів громадського суспільства та держави.

Для досягнення поставленої мети потрібно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання.

Закріпити набуті знання можна шляхом надання відповідей на тестові завдання.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Дайте визначення сутності понять «етика бізнесу» і «соціальна відповідальність бізнесу».
2. Назвіть принципи, концепції етики бізнесу.
3. В чому ви бачите соціальну відповідальність бізнесу?
3. Якою, на ваш погляд, є соціальна відповідальність інститутів громадського суспільства?
4. В чому знаходять своє відображення соціальна відповідальність держави?

Питання для самостійного опрацювання

1. Обґрунтуйте актуальність проблематики соціальної відповідальності бізнесу на сучасному етапі його розвитку.
2. Назвіть і схарактеризуйте рівні етики бізнесу господарюючих суб'єктів.
3. Визначте сукупність положень, які визначають зміст соціально-відповідальної поведінки суб'єкта господарювання.
4. Якими є інструменти в реалізації політики соціальної відповідальності на рівні держави?
5. Що за своєю суттю представляє соціальний контракт і якою є його роль в соціальній відповідальності бізнесу?

Тестові завдання (правильна відповідь одна)

1. Найбільш ефективним регулятором відносин у бізнесі є:
 - а) право;

- б) мораль;
- в) звичка;
- г) гарні стосунки із іншими суб'єктами.

2. Основою сучасної ділової етики є:

- а) соціальний контракт і соціальна відповідальність компанії;
- б) домовленості між контрагентами;
- в) закон;
- г) систем права в державі.

3. Етиці бізнесу притаманні такі функції:

- а) планування, організація, мотивація, контроль;
- б) пізнавальна-оцінювальна, регулятивна, контрольна, функція соціалізації;
- в) правотворча, правоохоронна;
- г) політична, економічна, функція фінансового контролю.

4. Рівні етики бізнесу господарюючих суб'єктів:

- а) технічний, управлінський, інституційний;
- б) початковий, середній, достатній, високий;
- в) світовий, макрорівень, мікрорівень;
- г) Beginner, Elementary, Intermediate, Advanced.

5. До концепцій етики бізнесу відносять:

- а) виробничу, товарну, збутову концепції,
- б) релігійну етику, етику обов'язку та етику справедливості;
- в) ліберальну, соціальну, правову;
- г) концепцію індустріального, постіндустріального, інформаційного суспільства.

б. Соціальна відповідальність бізнесу пов'язані із:

- а) із реалізацією функцій планування, організації, мотивації, контролю;
- б) корпоративною соціальною відповідальністю;
- в) звичками;
- г) відсутністю будь-яких стосунків із іншими суб'єктами.

7. Специфічна форма самоорганізації громадян, які регулюють процеси поза сферою діяльності держави, керуючись певними нормами і правилами – це:

- а) інститут громадського суспільства;
- б) конгрес;
- в) рух;
- г) фінансова структура.

8. Етична участь у політичному житті країни, діяльності політичних партій та співпрацю з державними органами, це:

- а) політична соціальна відповідальність;
- б) громадянська соціальна відповідальність
- в) професійна соціальна відповідальність;
- г) екологічна соціальна відповідальність.

9. Здійснення професійної діяльності, не завдаючи шкоди довкіллю, додержуючись ощадливого використання природних ресурсів, дбаючи про природу, це:

- а) політична соціальна відповідальність;
- б) громадянська соціальна відповідальність
- в) професійна соціальна відповідальність;
- г) екологічна соціальна відповідальність.

10. Забезпечення виконання мети створення організації, якісне здійснення діяльності, залученні компетентних працівників, надання консультаційних порад на високому професійному рівні, це:

- а) політична соціальна відповідальність;
- б) громадянська соціальна відповідальність
- в) професійна соціальна відповідальність;
- г) екологічна соціальна відповідальність.

Список рекомендованої літератури

1. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с.

2. Дудченко М.М., Шевчук О.А. Бізнес-етика: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 56 с.

3. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.

Тема 2. Методичні положення аналізу та оцінки етики бізнесу та соціальної відповідальності

План практичного заняття

- 1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
- 2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
- 3. Виконання практичних завдань і ситуацій.
- 4. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно існуючих в практиці методик оцінки ефективності корпоративної соціальної політики, здійснення порівняльного аналізу кращих практик в області корпоративної соціальної відповідальності (КСВ).

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання, виконати завдання, наведені нижче.

Закріпити набуті знання можливо шляхом надання відповідей на тестові завдання.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Визначте суть та етапи використання методик оцінки ефективності корпоративної соціальної політики компанії.
2. Якою є методика оцінки ефективності діяльності внутрішніх стейкхолдерів компанії?
3. Назвіть і схарактеризуйте існуючі в практиці господарюючих суб'єктів методики аналізу у сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ).
4. Що представляє собою Методика stakeholder analysis (аналіз зацікавлених осіб)? Визначте основні її положення.

Питання для самостійного опрацювання

1. Парето-ефективність як спосіб оцінки ефективності балансу між суперечливими інтересами соціальних груп.
2. Методичний підхід до оцінки ефективності за Морісом Алле.
3. Ефективність з урахуванням «зниження навантаження на планету».
4. «Інформаційна картка» в системі оцінки ефективності корпоративної соціальної політики.

Тестові завдання (правильна відповідь одна)

1. Парето-ефективність характеризує співвідношення:

- а) 20:80;
- б) 40:60;
- в) 50:50;
- г) 55:45.

2. Відношення величини капіталізованого прибутку до винагороди власників – це:

- а) показник рівня окупності витрат;
- б) показник розпорядження власників доходом компанії;
- в) показник рівня рентабельності виробництва продукції;
- г) показник собівартості одиниці виробленої продукції.

3. Відношення величини отриманого доходу до добутку фонду робочого часу одного працівника і чисельності персоналу, зайнятого в компанії в розрахунковому періоді – це:

- а) показник інтенсивності доходу;
- б) доходоемність;
- в) ефективність витрат компанії;
- г) величина етичного капіталу компанії.

4. Складовими «інформаційної картки» оцінки ефективності корпоративної соціальної політики є:

- а) складові соціального і підприємницького спрямування;
- б) державна політика у сфері регулювання розвитку банківської сфери економіки;
- в) інформаційний аспект державної політики у сфері оподаткування;
- г) ступінь ділової активності підприємства.

5. Складовими соціального спрямування індикаторів інформаційної картки є:

- а) внутрішні інвестиції підприємства в людський капітал;
- б) екологічні програми, спрямовані на збереження навколишнього середовища;
- в) витрати на перепідготовку і підвищення рівня кваліфікації працівників підприємства;
- г) зовнішні інвестиції в розвиток ринкового середовища та результативні економічні показники.

6. Складовими підприємницького спрямування індикаторів інформаційної картки є:

- а) нематеріальні активи;
- б) коефіцієнт поточної ліквідності;
- в) внутрішні інвестиції в людський капітал, в корпоративну культуру; інвестиції в збереження довкілля, розвиток соціально-культурного середовища;
- г) перелік затверджених корпоративних документів.

7. Стейкхолдери компанії це:

- а) всі ті, хто так чи інакше впливає на її результати або зацікавлені в них;
- б) сукупність показників результатів діяльності компанії;
- в) сукупність внутрішньо корпоративних документів;
- г) організаційна структура підприємства.

8. До індикаторів зовнішнього середовища ефективності бізнесу відносять:

- а) зведені і агреговані індекси зміни цін та обсягу виробництва продукції в галузі;
- б) розміщення структурних підрозділів підприємства;

в) сукупність структурних підрозділів підприємства (організаційна структура підприємства);

г) органи виконавчої влади.

9. Стратегічні рішення стейкхолдерів-інсайдерів (власників) знаходять відображення в:

а) укладанні короткострокових контрактів на реалізацію продукції;

б) у рішеннях щодо розподілу ресурсів, формування корпоративної стратегії, напрямків інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства;

в) організації строкових нарад підприємства;

г) прийнятті рішень щодо виплати дивідендів.

10. Операційні рішення стейкхолдерів-інсайдерів (менеджерів) знаходять відображення у:

а) контролі над витратами, маркетингового комплексу, інших рішеннях, які впливають на операційну ефективність компанії;

б) у рішеннях щодо розподілу ресурсів, напрямків інноваційної діяльності підприємства;

в) у рішеннях щодо формування корпоративної стратегії підприємства;

г) у рішеннях щодо напрямів інвестиційної діяльності підприємства.

Практичні завдання

Завдання № 1

Про екстраполуйте дію принципу Парето на баланс між інтересами різних соціальних груп.

Дані для виконання:

Закон Парето. Правило Парето. Принцип 80/20. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=wBew2YjMvzc&ab_channel=IFO

Завдання 2

З використанням даних по підприємствам визначте показники, що розкривають етичний аспект ефективності.

Дані для виконання:

Форма 1 «Баланс», форма 2 «Звіт про фінансові результати» фінансової звітності підприємств.

Список рекомендованої літератури

1. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Тема 3. Організація впровадження етики бізнесу

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Виконання практичних завдань і ситуацій.
4. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно процесу організації впровадження етики бізнесу на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання, ознайомитися із Кодексами корпоративної етики компаній.

Закріпити набуті знання можливо шляхом надання відповідей на тестові завдання.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Назвіть та схарактеризуйте особливості запровадження положень етики-бізнесу.
2. Визначте складові «карт етики».
3. Визначте зміст, процедуру проведення етичної експертиза бізнесу.
4. Визначте зміст діяльності комітетів, соціальних ревізій в діяльності компаній.

Питання для самостійного опрацювання

1. Практика застосування карт етики в японських компаніях.
2. Практика використання Комітетів з етики зарубіжними і вітчизняними компаніями.
3. Практичні аспекти використання етичної експертиза в діяльності компаній.

Тестові завдання (правильна відповідь одна)

1. Етика бізнесу спрямована на:
 - а) розрізнення етичного та неетичного й визначає правила культурних, цивілізованих відносин у будь-яких ділових справах;
 - б) формування і розвиток організаційної структури підприємства;
 - в) ведення операційної діяльності підприємства;
 - г) пошук шляхів підвищення ефективності виробництва продукції.
2. Етичні кодекси
 - а) описують систему моралі керівника компанії;
 - б) описують систему загальних цінностей і правил етики, яких, на думку компанії, повинні дотримуватися її працівники;

- в) дають інформацію стосовно ефективності діяльності підприємства;
- г) аналізують зовнішні чинники впливу на результати діяльності компанії.

3. Карти етики – це:

- а) набір етичних правил і рекомендацій, що конкретизують етичний кодекс фірми для кожного співробітника;
- б) система оцінювання та упорядкування звітів стосовно соціального впливу дій і програм організації;
- в) результати всебічного аналізу конкретного аспекту діяльності компанії, що викликає стурбованість вищого керівництва;
- г) результати економічного аналізу діяльності компанії.

4. Соціальні ревізії – це:

- а) аналіз окремих аспектів діяльності компанії, які працюють із збитками;
- б) процес, пов'язаний з оцінюванням та упорядкуванням звітів стосовно соціального впливу дій і програм організації;
- в) набір етичних правил і рекомендацій, що конкретизують етичний кодекс компанії для кожного співробітника;
- г) процес розробки пропозицій на рівні компанії щодо пошуку шляхів підвищення ефективності її діяльності.

5. Функції Корпоративного кодексу:

- а) управлінська, розвитку корпоративної культури в організації, репутаційна;
- б) планування діяльності компанії;
- в) організація та мотивація в операційній діяльності компанії;
- г) контроль за результатами економічної діяльності компанії.

6. Рівні в процесі навчання етиці:

- а) макро- і мікрорівень;
- б) рівень вищого менеджменту;
- в) рівень виробничих підрозділів;
- г) мотиваційно-спонукальний і емоційний рівні.

7. Екологічна етика спрямована на:

- а) охорону здоров'я і техніку безпеки працівників компанії;
- б) дотримання екологічних стандартів; участь у поліпшенні навколишнього природного середовища;
- в) навчання і розвиток персоналу компанії;
- г) урахування інтересів партнерів під час розподілу прибутку.

8. Етика відносин зі співробітниками спрямована на:

- а) навчання і розвиток персоналу, обговорення кар'єри, охорону здоров'я і правил техніки безпеки працівників;
- б) запобігання таємних угод на ринках;
- в) збереження природних ресурсів;
- г) дотримання екологічних стандартів в процесі діяльності компанії.

9. Мета етичної експертизи бізнесу -

- а) дослідження чинників впливу на економічні показники діяльності компанії;
- б) дослідження ринків збуту продукції компанії;
- в) сприяння втіленню етичних і морально-правових принципів та цінностей в підприємницькій діяльності;
- г) пошук «складних моментів» при укладанні угод із партнерами.

10. Етика відносин з державою включає:

- а) урахування місцевих традицій, звичаїв;

б) дотримання законодавства, добросовісна звітність компанії, уникнення хабарництва;

в) уникнення несприятливого впливу компанії на природне середовище;

г) контроль забруднення.

Список рекомендованої літератури

1. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332 с.

2. Кодекс корпоративної етики АТ «Запорізький завод феросплавів»
URL: http://zfz.com.ua/p_kodeks-korporativnoy-etiki.

3. Кодекс поведінки (етики) АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://static.privatbank.ua/files/kodex_now.pdf

Тема 4. Етика бізнесу та соціальна відповідальність на мікрорівні

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Виконання практичних завдань і ситуацій.
4. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.
5. Види комунікацій в діловому спілкуванні.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно питань етики ділового спілкування, етики поведінки та етичної свідомості компанії, моделей корпоративної соціальної відповідальності.

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання, розв'язати практичні завдання та ситуації.

Закріпити набуті знання можливо шляхом надання відповідей на тестові завдання.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Визначте суть та принципи управлінської етики.
2. Якими є основні компоненти етики управління? Визначте їх і схарактеризуйте.
3. Визначте напрями в стилі керівництва, схарактеризуйте їх.
4. Моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Питання для самостійного опрацювання

1. Форми психологічного впливу на підлеглих.
2. Способи підвищення етики співробітників.
3. Етика найму на роботу.
4. Етика просування працівників по службі.
5. Етика звільнення працівника з роботи.
6. Діловий мовний етикет, його норми, правила.

Тестові завдання (правильна відповідь одна)

1. Компоненти етики управління:
 - а) цінності, стандарти та норми, зовнішнє середовище, поведінка людей;
 - б) окупність витрат, собівартість продукції;
 - в) сукупність елементів організаційної структури компанії;
 - г) сукупність елементів структури управління компанією.
2. Відповідно до стилів керівництва компанією, авторитарний лідер -
 - а) думає про своїх підлеглих;

- б) володіє сильною владою, нав'язує її своїм підлеглим без вагань;
- в) не довіряє підлеглим, постійно погрожуючи їм;
- г) до своїх підлеглих відноситься доброзичливо.

3. Відповідно до стилів керівництва компанією, демократичний лідер -

а) характеризується високим ступенем передавання повноважень; підлеглі беруть активну участь у прийнятті рішень і мають широку свободу для виконання завдань;

б) одноосібно розв'язує всі питання, не враховуючи думки підлеглих;

в) часто втручається в дії керівників нижчого ступеню, сковує їх ініціативу;

г) не довіряє підлеглим.

4. Експлуататорсько-авторитарний метод керівництва характеризується тим, що:

а) підлеглим надається велика самостійність у роботі, в прийнятті рішень, керівник дає лише загальні настанови і час від часу стежить за діяльністю виконавців;

б) визначається високим ступенем передавання повноважень;

в) керівник не довіряє підлеглим, постійно погрожуючи їм покараннями.

г) створює взаємини на умовах відкритості і довіри, за яких підлеглий завжди може звернутися до лідера за допомогою та порадою.

5. Відповідно до стилів керівництва компанією, ліберальний лідер:

а) надає підлеглим велику самостійність у роботі, в прийнятті рішень, дає лише загальні настанови і час від часу стежить за діяльністю виконавців;

б) володіє достатньою владою, щоб втілювати в життя адміністративні способи впливу на підпорядкованих осіб;

в) максимально централізує повноваження, не дає робітникам самостійно приймати рішення;

г) тримає в своїх руках все керівництво, часто використовує психологічний тиск.

6. Надання підлеглому певної інформації, обґрунтовуючи її, щоб досягнути згоди підлеглих з висунутою точкою зору, має назву:

а) навіювання;

б) переконання;

в) примус;

г) наслідування.

7. Для американської моделі корпоративної соціальної відповідальності притаманне:

а) регулювання нормами, стандартами та законами відповідних держав;

б) мінімальне втручання держави в приватний бізнес, систематичне фінансування різних некомерційних організацій і фондів, корпоративне волонтерство, рекламування благодійних акцій;

в) поєднання в собі елементів американської та континентальної моделей.

г) соціальна згуртованість на рівні компанії й ділова згуртованість на рівні групи.

8. Для японської моделі корпоративної соціальної відповідальності притаманна:

а) соціальна згуртованість на рівні компанії й ділова згуртованість на рівні виробничої групи;

б) виражена активність самого бізнесу у створенні проектів у сфері соціальної відповідальності;

в) обов'язкове медичне страхування та охорона здоров'я працівників, пенсійне регулювання та багато інших соціально значущих питань;

г) максимальна свобода суб'єктів господарювання у прийнятті рішень.

9. Для європейської (континентальної) моделі соціальної відповідальності бізнесу характерне:

а) участь влади в розвитку соціальної відповідальності бізнесу;

б) створення державно-приватних партнерств;

в) регулювання соціальної відповідальності бізнесу самим бізнесом, без втручання держави;

г) регулювання соціальної відповідальності бізнесу нормами, стандартами та законами відповідних держав.

10. Підвищення етики співробітників компанії передбачає використання таких заходів:

а) розробка етичних нормативів; створення комітетів з етики; соціальні ревізії; особистий приклад керівника;

б) удосконалення діючої в компанії організаційної структури;

в) удосконалення діючої в компанії структури управління;

г) підвищення показників ефективності діяльності компанії.

Список рекомендованої літератури

1. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с.

2. 6 стилів лідерства, про які вам потрібно знати. URL: <https://hr-security.ua/ua/6-stil%D1%96v-l%D1%96derstva%2C-pro-yak%D1%96-vam-potr%D1%96bno-znati>

3. Соціальна відповідальність бізнесу: що це означає та чому важливо. URL: <https://mainbusinesspartner.ua/sotsialna-vidpovidalnist-bisnesu>.

4. Кузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Уголькова О.З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25482/nzmened-56-64.pdf>.

5. Мозговий Я.І. Моделі корпоративної соціальної відповідальності в банках. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>

Тема 5. Етика бізнесу і соціальної відповідальності на макро- і світовому рівні

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Виконання практичних завдань і ситуацій.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно дії принципів Глобального договору ООН з питань корпоративної соціальної відповідальності, врегулювання цих питань на міжнародному рівні і в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання.

Заняття проводиться у формі реферативних читань.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Визначте принципи з розвитку корпоративної соціальної відповідальності, визначені в Глобальному договорі ООН.
2. Якими є особливості макроетики в Україні? Визначте їх і схарактеризуйте.

3. Якими є функції етики бізнесу на макрорівні?
4. Схарактеризуйте «горизонтальну» і «вертикальну» етику бізнесу на макрорівні.
5. Визначте і схарактеризуйте складові міжнародного бізнес-етикета.

Орієнтовна тематика реферативних читань

1. Визначте зміст екологічної етики.
2. Визначте суть поняття «етична конкуренція» та методи її застосування.
3. Норми моральності у бізнесі.
4. Значення етики для глобального менеджера.
5. Основні характеристики етичної поведінки міжнародного бізнесу.
6. Соціальна відповідальність міжнародного бізнесу.
7. Соціальна відповідальність в країнах світу (на прикладі...).

Список рекомендованої літератури

1. Колот А.М., Грیشнова О.А., Герасименко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с.
2. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навч. посіб. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
3. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: навч. посіб. Київ: Кондор, 2007. 359 с.
4. Десять принципів Глобального договору ООН. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/desjat-principiv-gd-oon/>
5. Бойко О.М. Правила бізнес етики: проблеми застосування. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Випуск 32/2022. URL. <file:///C:/Users/PC/Downloads/526-Article%20Text-971-1-10-20220601.pdf>
6. Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В. та ін. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 488 с.

Тема 6. Соціальна відповідальність партнерів у сфері сприяння зайнятості

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Виконання практичних завдань і ситуацій.
4. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно нормативно-правових інструментів регулювання соціальної відповідальності у сфері зайнятості, напрямів відповідальності соціальних партнерів за виконання даного завдання та збалансування їх інтересів на рівні регіону.

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання, розв'язати практичні завдання та ситуації.

Закріпити набуті знання можливо шляхом надання відповідей на питання експрес-оцінювання.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Визначте і схарактеризуйте Концептуальні положення щодо соціальної відповідальності у сфері зайнятості.
2. Яким повинно бути збалансування інтересів партнерів сфери зайнятості в контексті їх соціальної відповідальності?
3. Назвіть нормативно-правові інструменти регулювання соціальної відповідальності у сфері зайнятості.

4. Визначте напрями відповідальності соціальних партнерів за рівень зайнятості населення регіону.

Питання для самостійного опрацювання

1. Визначте складові концептуального підходу до формування соціальної відповідальності у сфері зайнятості.

2. Ваше бачення соціальної відповідальності бізнесу у сфері зайнятості у період воєнного стану.

3. Положення Стандарту соціальної відповідальності «Investors in People».

4. Напрями мінімізації соціальних ризиків у сфері зайнятості населення на рівні регіональних адміністрацій та управління ними.

Практичне завдання

Завдання 1. Визначте внесок у розвиток соціальної відповідальності кожного учасника соціальних відносин (табл. 6.1.).

Таблиця 6.1 – Внесок учасників соціальних відносин у розвиток соціальної відповідальності

Учасники соціальних відносин	Внесок у розвиток соціальної відповідальності
Працівники	
Роботодавці	
Місцева влада	
Держава	
Суспільні організації (наприклад, профспілки)	
Міжнародні організації	
Інші	

Проаналізуйте і порівняйте отримані результати іншими студентами групи. Зробіть висновки.

Завдання 2. Використовуючи літературні джерела, власні міркування, обґрунтуйте доцільність чи не доцільність підтримки одне одного підприємствами в кризовий період.

Контрольні питання для експрес-оцінювання

1. Глобальний договір ООН з розвитку корпоративної соціальної відповідальності включає такі розділи:

- а) права людини, трудові відносини, довкілля, протидія корупції;
- б) показники економічної, екологічної технологічної ефективності.

2. Етика бізнесу на макрорівні регулює відносини бізнесмена, підприємця, менеджера зі своїми партнерами, конкурентами, клієнтами, працівниками та ін., хоча може й перетинатись з мікро етикою

- а) так;
- б) ні.

3. Взаємовідношення з інвесторами носять, як правило, «горизонтальний» характер етики бізнесу

- а) так;
- б) ні.

4. Етика бізнесу на світовому рівні – полягає у виконанні загальнолюдських цінностей і норм, які формалізуються в етичних кодексах і документах, що розробляються міжнародними організаціями, міжнародними асоціаціями і окремими компаніями.

- а) так;
- б) ні.

5. Міжнародна ввічливість – таке поведження в міжнародних відносинах, яке зумовлене не юридичними нормами та обов'язками, а міркуваннями пристойності, взаємної поваги, гостинності, доброзичливості, підкресленої пошани, що поділяється іншою стороною.

- а) так;
- б) ні.

6. До загальних правил міжкультурного спілкування, які базуються на спостереженні за особливостями культури різних народів, належать: поведінка, контекст (місце, час, обстановка), незворотність процесу спілкування, спілкування:

- а) так;
- б) ні.

Список рекомендованої літератури

1. Колот А.М., Грішнова О.А. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2012. 501 с.
2. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с.

Тема 7. Екологічний напрям соціальної відповідальності

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Виконання практичного завдання.
4. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно нормативно-правової регламентації екологічної відповідальності, її функцій та взаємозв'язку із сферою бізнесу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання, розв'язати практичні завдання та ситуації.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Дайте визначення сутності екологічної відповідальності.
2. Якою є нормативно-правова база регламентації екологічної відповідальності?
3. Визначте і схарактеризуйте функції та рівні екологічної відповідальності.
4. Визначте роль екологічного менеджменту в реалізації соціальної відповідальності
5. Податкові інструменти нормативної екологічної відповідальності.

Питання для самостійного опрацювання

1. Моральні зобов'язання представників бізнесу в реалізації екологічної відповідальності.
2. Приклади прояву екологічної відповідальності відомих компаній світу.
3. Екологічний маркетинг: суть, інструменти впровадження.

Проблема для обговорення:

Проблема самообмеження споживання людини та посилений маркетинг до необмеженого задоволення потреб.

Практичне завдання

Завдання 1

Оцінка ефективності, повноти і обґрунтованості заходів, що вживаються для охорони навколишнього природного середовища на об'єкті екологічного аудиту.

Тестові завдання (правильна відповідь одна)

1. Відповідальність людини, підприємства, держави, інститутів суспільства перед сучасними та наступними поколіннями за збереження

довкілля, зокрема раціональне природокористування, ошадливе виробництво, споживання, це:

- а) екологічна відповідальність;
- б) етична відповідальність;
- в) зобов'язання держави перед суб'єктами господарювання у створенні середовища для економічного зростання;
- г) екологічне правопорушення.

2. Об'єктами екологічного аудиту є:

- а) готова продукція підприємств, організацій;
- б) підприємства, установи, організації, їх філії та представництва, окремі виробництва; системи екологічного управління та інші об'єкти, передбачені законом;
- в) технологічний спосіб виробництва;
- г) організаційна та управлінська структура компанії.

3. Основним завданням екологічного контролю є:

- а) виробництво екологічно-чистої продукції;
- б) дотримання системи норм і правил, спрямованих на виробництво високоякісної продукції;
- в) забезпечення додержання вимог законодавства про довкілля всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності та підпорядкування, а також громадянами;
- г) реформування системи управління підприємством, спрямоване на довгострокове економічне зростання.

4. Основні функції екологічної відповідальності:

- а) стимулювальна, компенсаційна, превентивна;
- б) планування, організація, мотивація, контроль;
- в) організаційна, творча, соціальна;

г) кооперація, спеціалізація, комбінування.

5. Основні джерела екологічних знань:

а) результати Data-аналізу;

б) візуалізація;

в) результати аналітичного аналізу;

г) формальні екологічні знання, неформальні (побутові) екологічні знання, засоби масової інформації.

6. Запровадження корпоративної екологічної політики, як елемента екологічно відповідального ведення бізнесу, передбачає:

а) додержання компанією екологічного законодавства, проведення відкритої екологічної політики, інформування про можливі екологічні наслідки від діяльності компанії;

б) визначення основних ресурсів, необхідних для функціонування організації та обсягів їх споживання;

в) застосування інноваційних технологій переробки відходів, використання технологій замкнутих циклів;

г) розробку системи заходів, спрямованих на максимальну користь навколишньому середовищу в процесі діяльності компанії.

7. Виробництво «зелених» товарів, як елемент екологічно відповідального ведення бізнесу, передбачає, що

а) його виробництво буде прибутковим;

б) такий товар не лише виготовлено з мінімальною шкодою для довкілля, але й використання і згодом переробка такого товару мінімально шкодитимуть природі;

в) його виробництво забезпечить потрібний для підприємства рівень окупності витрат;

г) виробництво такого товару збільшить обсяги реалізації продукції.

8. Стандарти екологічного регулювання відображені в

- а) ISO 14000-14001;
- б) Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ);
- в) Міжнародних стандартах аудиту 240 (МСА);
- г) ISO 9000.

9. Об'єктом екологічного оподаткування є:

а) обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря, у водні об'єкти; види відходів, зокрема радіоактивних, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях, електричної енергії, виробленої атомними електростанціями;

- б) біопаливо;
- в) органічна продукція;
- г) енергоощадні технології.

10. Об'єктами екологічної безпеки є:

- а) інформаційні системи різного масштабу;
- б) процес реалізації продукції;
- в) все, що має життєво важливе значення для суб'єктів безпеки: права, матеріальні та духовні потреби особистості, природні ресурси та довкілля як матеріальної основи державного та суспільного розвитку;
- г) сукупність економічних показників розвитку підприємства.

Список рекомендованої літератури

1. Колот А.М., Грішнова О.А. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2012. 501 с.
2. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с.

3. Про затвердження Методики оцінки ефективності реалізації регіональних природоохоронних та державних (загальнодержавних) цільових екологічних програм: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 15.10.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2146-12#Text>.

Тема 8. Соціальне партнерство в системі соціальної відповідальності

План практичного заняття

1. Обговорення питань лекційного матеріалу.
2. Перевірка виконання завдань для самостійної роботи шляхом вибіркового усного опитування.
3. Перевірка засвоєння матеріалу шляхом письмового експрес-опитування або експрес-тестування.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення знань, набуття вмінь та навичок стосовно сутності, принципів, побудови і розвитку соціального партнерства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вивчити лекційний матеріал, надати відповіді на питання для самостійного опрацювання.

Закріпити набуті знання можливо шляхом надання відповідей на тестові завдання.

Перелік питань для обговорення лекційного матеріалу

1. Визначте суть соціального партнерства, етапи його становлення у світі.
2. Визначте особливості розвитку соціального партнерства в Україні.

Питання для самостійного опрацювання

1. Досвід розвитку соціального партнерства у Франції.
2. Досвід розвитку соціального партнерства у Фінляндії.

Тестові завдання (правильна відповідь одна)

1. Форма узгодження інтересів та підвищення соціальної відповідальності сторін та суб'єктів соціального діалогу (найманих працівників, бізнесу (роботодавців) держави, інститутів громадянського суспільства) має назву:

- а) соціальне партнерство;
- б) стратегія діяльності підприємства;
- в) структура управління підприємством;
- г) трудовий контракт.

2. Сторонами соціального діалогу у системі соціального партнерства є:

- а) підрозділи підприємства;
- б) держава, роботодавці, політичні партії, професійні спілки;
- в) державні інституції;
- г) суспільні організації.

3. Закон України «Про державно-приватне партнерство» прийнятий у

- а) 1991 р.
- б) 2000 р.
- в) 2010 р.
- г) 2020 р.

4. Створення та/або будівництво об'єкта державно-приватного партнерства та/або управління таким об'єктом, довго тривалість відносин (5-50 років); передача приватному партнеру частини ризиків у процесі

здійснення державно-приватного партнерства та внесення приватним партнером інвестицій в такий об'єкт, є ознакою:

- а) державно-приватного партнерства;
- б) проблем в розвитку компанії;
- в) стабільності розвитку компанії;
- г) змін в розвитку компанії.

5. Будівництво, експлуатація автострад, доріг, річних портів та їх інфраструктури; залізниць; охорона здоров'я; туризм, відпочинок; забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем, впровадження енергозберігаючих технологій, сферою застосування:

- а) комунальних підприємств;
- б) державно-приватного партнерства;
- в) житлово-комунального господарства;
- г) вищих-навчальних закладів.

6.Форми здійснення державно-приватного партнерства:

- а) утворення громадської організації;
- б) трудовий договір;
- в) концесійний договір, договір управління майном, договір про спільну діяльність;
- г) договір приєднання.

7.Об'єкти державно-приватного партнерства відображаються:

- а) на балансі приватного партнера та відокремлюються від його майна;
- б) в складі нематеріальних активів підприємства;
- в) в складі основних засобів підприємства;
- г) в складі власного капіталу компанії.

8. Земельний сервітут – це:

а) право власності на землю;

б) право на продаж землі;

в) право на спадщину земельної ділянки;

г) право користування землею, яке забезпечує іншому землекористувачеві можливість користування нею з певними обмеженнями, встановленими законом або договором.

9. Джерела фінансування державно-приватного партнерства

а) фінансові ресурси приватного партнера;

б) запозичені в установленому порядку фінансові ресурси;

в) кошти державного та місцевих бюджетів;

г) відповіді а, б, в разом.

10. Об'єктами державно-приватного партнерства не можуть бути:

а) об'єкти, щодо яких прийняте рішення про приватизацію;

б) існуючі, зокрема відтворювані (шляхом реконструкції, реставрації, капітального ремонту), об'єкти, що перебувають у державній або комунальній власності;

в) створювані або новозбудовані об'єкти відповідно до договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства;

г) майно, що перебуває на балансі кількох державних, комунальних підприємств, установ, 100 відсотків акцій (часток) яких належать державі, або територіальній громаді.

Список рекомендованої літератури

1. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. – Київ: КНЕУ, 2015. – 519 с.

2. Мигас І. Особливості формування державно-приватного партнерства у провідних країнах світу. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/17860/1/96-98.pdf>

3. Оленцевич Н.В., Ковальова О.В. Державно-приватне партнерство у розвинених країнах світу: досвід для України. Економічний аналіз. 2014. Том 15. № 1. С. 135-143. [file:///C:/Users/PC/Downloads/398-2589-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/PC/Downloads/398-2589-1-PB%20(1).pdf)

4. Слободянюк Н.. Зарубіжний досвід стратегічного державно-приватного партнерства в інвестиційній сфері. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2016/9.pdf

5. Стойка В.О. Державно-приватне партнерство – рушійна сила інноваційного розвитку країни. Агросвіт. 2015. № 6. С. 36-40. http://www.agrosvit.info/pdf/6_2015/9.pdf

6. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 6 стилів лідерства, про які вам потрібно знати. URL: <https://hr-security.ua/ua/6-stil%D1%96v-l%D1%96derstva%2C-pro-yak%D1%96-vam-potr%D1%96bno-znati>
2. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навч. посіб. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
3. Бойко О.М. Правила бізнес етики: проблеми застосування. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Випуск 32/2022.* URL: <file:///C:/Users/PC/Downloads/526-Article%20Text-971-1-10-20220601.pdf>
4. Десять принципів Глобального договору ООН. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/desjat-principiv-gd-oon/>
5. Дудченко М.М., Шевчук О.А. Бізнес-етика: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» освітньою програмою «Управління персоналом та економіка праці. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 56 с.
6. Кодекс корпоративної етики АТ «Запорізький завод феросплавів» URL: http://zfz.com.ua/p_kodeks-korporativnoy-etiki.
7. Кодекс поведінки (етики) АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://static.privatbank.ua/files/kodex_now.pdf.
8. Колот А.М., Грішнова О.А. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2012. 501 с.
9. Кузьмін О.Є., Станасюк Н.С., Уголькова О.З. Соціальна відповідальність бізнесу: поняття, типологія та чинники формування. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25482/nzmened-56-64.pdf>.

10. Мигас І. Особливості формування державно-приватного партнерства у провідних країнах світу.

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/17860/1/96-98.pdf>

11. Мозговий Я.І. Моделі корпоративної соціальної відповідальності в банках. *Ефективна економіка*. 2011. № 9. URL:

<http://www.economy.nayka.com.ua/>

12. Оленцевич Н.В., Ковальова О.В. Державно-приватне партнерство у розвинених країнах світу: досвід для України. *Економічний аналіз*. 2014. Том 15. № 1. С. 135-143. [file:///C:/Users/PC/Downloads/398-2589-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/PC/Downloads/398-2589-1-PB%20(1).pdf)

13. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин: навч. посіб. Київ: Кондор, 2007. 359 с.

14. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

15. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

16. Слободянюк Н. Зарубіжний досвід стратегічного державно-приватного партнерства в інвестиційній сфері. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2016/9.pdf

17. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. – К.: КНЕУ, 2015. — 519 с.

18. Соціальна відповідальність бізнесу: що це означає та чому важливо. URL: <https://mainbusinesspartner.ua/sotsialna-vidpovidalnist-bisnesu>.

19. Стойка В.О. Державно-приватне партнерство – рушійна сила інноваційного розвитку країни. *Агросвіт*. http://www.agrosvit.info/pdf/6_2015/9.pdf

20. Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В. та ін. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 488 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
Тема 1. Сутність етики бізнесу і соціальної відповідальності.....	4
Тема 2. Методичні положення аналізу та оцінки етики бізнесу та соціальної відповідальності.....	8
Тема 3. Організація впровадження етики бізнесу.....	13
Тема 4. Етика бізнесу та соціальна відповідальність на мікрорівні	17
Тема 5. Етика бізнесу і соціальної відповідальності на макро- і світовому рівні	22
Тема 6. Соціальна відповідальність партнерів у сфері зайнятості	24
Тема 7. Екологічний напрям соціальної відповідальності	27
Тема 8. Соціальне партнерство в системі соціальної відповідальності	32
Список рекомендованої літератури.....	37

Навчальне видання

Методичні вказівки

до проведення семінарських та практичних занять

з навчальної дисципліни

«БІЗНЕС-ЕТИКА ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітньо-кваліфікаційного рівня магістр

усіх форм навчання

Укладач:

ШИЯН Наталія Іванівна

Відповідальний за випуск (завідувач кафедри) О.В. ПРОХОРЕНКО
Роботу рекомендував до друку (експерт РВР) Н.С. КРАСНОКУТСЬКА
Комп'ютерна верстка Н.І. ШИЯН
В авторській редакції

План 2023 р. поз. 247

Підп. до друку 30.01.23. Формат 60x84/16. Гарнітура Таймс.

Друк офсетний. Обсяг 1,2 ум.друк.арк., 1,3 обл.-вид. арк.

Ціна договірна

Видавничий центр НТУ «ХПІ». 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №5478 від 21.08.2017 р.

Електронна версія